

Jordbruksutskottets betänkande

1983/84:37

om vissa frågor rörande jordbruksprisregleringen, m. m. (prop. 1983/84:191)

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1983/84:191 om vissa frågor rörande jordbruksprisregleringen, m. m.,

dels sju motioner som väckts med anledning av propositionen,

dels ett motionsyrkande som väckts med anledning av proposition 1983/84:150 med förslag till statlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1984/85, m. m. (kompletteringsproposition),

dels – helt eller delvis – 22 under allmänna motionstiden år 1984 väckta motioner i olika livsmedelspolitiska frågor.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet de förslag som har lagts fram i proposition 1983/84:191 om vissa frågor rörande jordbruksprisregleringen, m. m. Förslagen rör bl. a. användningen av införselavgiftsmedel på jordbrukets område och behovet av rörliga krediter för olika ändamål inom jordbruksprisregleringen, m. m. Vidare behandlas den statliga rådgivningen till jordbruket och statens utsädeskontroll. Dessutom tas upp anslag bl. a. rörande skördeskadskyddet, växtförädlingen, djurens hälso- och sjukvård och Norrvikens trädgårdar.

Utskottet tillstyrker propositionen utom i vad avser utsädeskontrollens framtida organisation där utskottet vänder sig mot ett förslag av regeringen att tillstånden för statsplombering av utsäde bör återkallas för de lokala frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro. Enligt utskottets mening bör anstalternas plomberingsrätt i avvaktan på erfarenheterna av vissa tekniska förändringar i systemet tills vidare bibehållas.

De fristående motioner i olika livsmedelspolitiska frågor som behandlas i detta sammanhang föreslås med hänvisning till framför allt 1983 års livsmedelskommittés kommande förslag böra lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Till betänkandet är fogat nio reservationer och två särskilda yttranden. I ett par reservationer (m, fp) och (c) yrkas avslag på regeringens förslag om ökad avgiftsfinansiering av den statliga rådgivningen till jordbruket, och i en reservation (m, c, fp) begärs motsvarande uppräknig av lantbruksnämndernas anslag. Livsmedelssubventionerna berörs i tre reservationer (m, fp, resp. vpk). I ett antal reservationer (c) framläggs vidare yrkanden i fråga om finansiering av utsädeskontrollen, styrelserepresentation i Norrvikens trädgårdar och en utredning om jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter. I

de särskilda yttrandena berörs dels den statliga rådgivningen till jordbruket (fp), dels sockernäringsens omfattning och behovet av åtgärder som främjar exporten av högförädlade livsmedel (m, c, fp).

Propositionen

I proposition 1983/84:191 har regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. anta förslaget till lag om ändring i lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område,

2. anta förslaget till lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),

3. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om användningen av avgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1984/85 eller har influtit under tidigare regleringsår,

4. medge att statens jordbruksnämnd för säsongsmässig lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1984/85 får disponera en rörlig kredit på högst 250 000 000 kr. i riksgäldskontoret,

5. medge att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringsen för budgetåret 1984/85 får disponera en rörlig kredit på högst 120 000 000 kr. i riksgäldskontoret,

6. medge att statens jordbruksnämnd för råvarukostnadsutjämning under budgetåret 1984/85 får disponera en rörlig kredit på högst 20 000 000 kr. i riksgäldskontoret,

7. återkalla medgivandet att Svensk spannmålshandel för handhavande av brödsädsregleringen får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret på högst 35 000 000 kr.,

8. godkänna vad i propositionen anförts i fråga om finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket,

9. godkänna vad i propositionen anförts om statligt huvudmannaskap för utsädeskontrollen och om de riktlinjer i övrigt för organisationen av denna som förordats i propositionen,

10. bemyndiga regeringen att ikläda sig de förpliktelser som följer av avtalet med Skaraborgs läns hushållningssällskap,

11. godkänna vad i propositionen förordats om lån med uppskjuten ränta,

12. till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 212 781 000 kr.,

13. till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 2 968 000 000 kr.,

14. till Bidrag till permanent skörde-skadeskydd för budgetåret 1984/85 anvisa ett anslag av 1 000 kr.,

15. till Administration av permanent skörde-skadeskydd m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 23 898 000 kr.,

16. till Statens utsädeskontroll: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

17. till Bidrag till statens utsädeskontroll för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,

18. med ändring av riksdagens tidigare beslut till Bidrag till djurens hälso- och sjukvård för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 40 470 000 kr.,

19. till Bidrag till växtförädling för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 28 590 000 kr.,

20. bemyndiga regeringen att ikläda sig de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal angående bidrag till Norrvikens trädgårdar som nämnts i propositionen,

21. till Bidrag till Norrvikens trädgårdar för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

Motioner

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1984

I motion 1983/84:418 av Bertil Danielsson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sockerbetsarealens storlek.

I motion 1983/84:507 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen under bil. 11 C 3 Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område beslutar anvisa ett med 870 000 000 kr. till 3 838 000 000 kr. förhöjt belopp.

I motion 1983/84:556 av Sivert Carlsson och Agne Hansson (båda c) yrkas att riksdagen uttalar sig för en 95-procentig självförsörjningsgrad beträffande den svenska sockernäringen för att därigenom bl. a. säkra fortsatt drift vid Mörbylånga sockerbruk på Öland.

I motion 1983/84:843 av Barbro Nilsson i Visby (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sockerbetsarealens storlek på Gotland och vid övriga sockerbruk samt vikten av forsknings- och utvecklingsarbete inom sockernäringen.

I motion 1983/84:846 av Sten Svensson och Sven Eric Lorentzon (båda m) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär ett samlat åtgärdsprogram för att öka den svenska exporten av livsmedel,

2. att riksdagen hos regeringen begär en undersökning av möjligheterna att vidga förädlingsgraden av produkter från det svenska jordbruket i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1983/84:1022 av Per Israelsson m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för avveckling av de svenska "djurfabrikerna" och dessas integrering med det svenska jordbruket i enlighet med vad i motionen anförts.

Rättelse: S. 4, rad 19 Tillkommer:, såvitt nu är i fråga (yrkande 1),

S. 4, raderna 23-24 Utgår: 2. att riksdagen --- områden.

S. 5, efter rad 12 Tillkommer: I motion 1983/84:2329 --- till miljön.

I motion 1983/84:1818 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar att anslå ett i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen 1984/85:100 minskat anslag med 185 milj. kr. avseende livsmedelssubventioner.

I motion 1983/84:1831 av Ingvar Eriksson och Bo Arvidson (båda m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om den svenska sockerbetsodlingen och sockernäringsens omfattning i enlighet med sockernäringskommitténs förslag.

I motion 1983/84:1833 av Ingvar Eriksson och Jan-Eric Virgin (båda m) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts angående nytt skörde-skadeskydd och skörde-skadefond för framtida användning,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om någon form av katastrof-skydd för den fältmässiga grönsaksodlingen.

I motion 1983/84:1845 av Börje Hörnlund (c) yrkas att riksdagen beslutar att minst två försöksgårdar av normal storlek får drivas med statligt anställda som i sin helhet avlönas efter avtal.

I motion 1983/84:1852 av Einar Larsson m. fl. (c) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att belysa jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter, i enlighet med vad som i motionen anförts.

I motion 1983/84:1859 av Bengt Silfverstrand och Egon Jacobsson (båda s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om reducering av fettvaruavgiften i syfte att befrämja produktutveckling på matfettområdet och en sundare kosthållning.

I motion 1983/84:1861 av Christer Skoog (s) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att inrätta en tjänst som konsulent för pälsdjursnäringen i Blekinge med placering i Sölvesborg,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alla ärenden rörande pälsdjursnäringen bör flyttas från industri- till jordbruksdepartementet.

I motion 1983/84:2081 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkas med hänvisning till vad som anförts i motion 1983/84:2078 att riksdagen beslutar att finansiera merutgifterna enligt yrkandena 1-2 i motion 2078 och yrkandet i motion 2080 med neddragning av livsmedelssubventionerna om 1 000 milj. kr.

I motion 1983/84:2084 av Börje Stensson m. fl. (fp) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts

- a) om export av högförädlade livsmedelsprodukter

b) om verksamheten inom det särskilda livsmedelssekretariatet (SFP) inom Exportrådet,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om omprioritering av regleringsmedel från statens jordbruksnämnd enligt vad som anförts i motionen.

I motion 1983/84:2119 av Per Stenmarck m. fl. (m) yrkas under hänvisning till vad som anförts i motion 1983/84:2116, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen hos regeringen anholder att livsmedelskommittén får i uppdrag att beakta de i motionen framförda synpunkterna dels angående exportstimulerande åtgärder på livsmedelssidan och översynen av Swedish Food Promotion, dels möjligheterna att ersätta en del av det importerade proteinfodret med foder producerat inom landet.

I motion 1983/84:2329 av Ulla Ekelund yrkas att riksdagen uttalar sig för att den eventuella utbyggnaden i och vid Norrvikens trädgårdar skall ske under största hänsyn till miljön.

I motion 1983/84:2330 av Ingvar Eriksson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prisstödet till slaktsvinsproduktionen.

I motion 1983/84:2331 av Ingvar Eriksson och Bo Arvidson (båda m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär skyndsamma åtgärder för ökade möjligheter till export av dräktiga kvigor.

I motion 1983/84:2332 av Ingvar Eriksson (m) och Lars Ernestam (fp) yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen överlämnar motionen till den livsmedelspolitiska kommittén.

I motion 1983/84:2344 av Bo Lundgren m. fl. (m) yrkas

1. att riksdagen beslutar uttala sig för att sockerbetsarealen skall vara minst 53 000 ha och högst 54 400 ha,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sveriges åtagande beträffande importutrymme för socker bör vara högst 5 %.

I motion 1983/84:2486 av Börje Stensson och Lars Ernestam (båda fp) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 8), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om minskning av livsmedelssubventionerna med 1 050 milj. kr.

Motioner väckta med anledning av proposition 1983/84:191

I motion 1983/84:2916 av Per Israelsson och Nils Berndtson (båda vpk) yrkas att riksdagen med avslag på proposition 1983/84:191 i motsvarande del och med bifall till denna motion beslutar att frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro skall få behålla sin nu gällande rätt till statsplombering av utsäde och att den lagstiftning som denna rätt stöder sig på också behålls.

I motion 1983/84:2917 av John Andersson och Paul Lestander (båda vpk) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lantbruksnämndernas verksamhet.

I motion 1983/84:2918 av andre vice talman Anders Dahlgren m. fl. (c, m, fp) yrkas

1. att riksdagen avslår propositionen i berörda delar.

2. att riksdagen beslutar som sin mening ge till känna vad som i motionen anförts.

I motion 1983/84:2919 av Larz Johansson (c) yrkas att riksdagen avslår proposition 1983/84:191 i den del som avser finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket.

I motion 1983/84:2920 av Einar Larsson m. fl. (c) yrkas att riksdagen avslår regeringens proposition 1983/84:191 i den del som avser finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket.

I motion 1983/84:2921 av Einar Larsson m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen beslutar att avvisa vad regeringen anført beträffande avgift på stärkelse eller stärkelseprodukt från annan vara än potatis,

2. att riksdagen beslutar att begära att regeringen återkommer med förslag om att avskaffa avgiften på stärkelse eller stärkelseprodukter från potatis,

3. att riksdagen beslutar att avslå vad regeringen anført beträffande nytt statsplomberingssystem för utsädeskontrollen,

4. att riksdagen beslutar att avslå vad i propositionen anført beträffande organisation av utsädeskontrollen och i enlighet med vad i motionen anført, samt

5. att riksdagen beslutar anvisa ett reservationsanslag på 4,5 milj. kr. för budgetåret 1984/85 till anslaget F 7 Bidrag till statens utsädeskontroll.

I motion 1983/84:2922 av Jan-Eric Virgin m. fl. (m) yrkas

1. att riksdagen avslår proposition 1983/84:191 såvitt avser finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket,

2. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om de förändringar beträffande mål och riktlinjer som följer av en ökad avgiftsfinansiering av lantbruksnämndernas verksamhet.

Motion väckt med anledning av proposition 1983/84:150

I motion 1983/84:2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 17), att riksdagen beslutar att finansiera merutgifterna för i motionen redovisad familjepolitisk reform med neddragning av livsmedels-subventionerna om 1 000 milj. kr.

Utskottet

I propositionen läggs fram förslag om användningen av införselavgiftsmedel på jordbrukets område. Vidare behandlas den statliga rådgivningen till jordbruket och statens utsädeskontroll. Dessutom tas upp anslag bl. a. rörande skördeskadeskyddet, växtförädlingen, djurens hälso- och sjukvård och Norrvikens trädgårdar.

Utskottet behandlar först propositionen och tillhörande motionsyrkanden och därefter de under allmänna motionstiden väckta motionsyrkandena rörande olika frågor på det livsmedelspolitiska området. Till den del regeringsförslaget inte närmare kommenteras har det inte föranlett någon erinran från utskottets sida.

Införselavgiftsmedel m. m.

Riksdagen godkände nyligen grunderna för reglering av priserna på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för regleringsåret 1984/85. Riksdagens beslut stod i överensstämmelse med förslag som på regeringens uppdrag utarbetats av en särskild kommitté efter överläggningar och i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation (prop. 1983/84:182, JoU 1983/84:32, rskr 1983/84:252).

I nu föreliggande proposition redovisas användningen av införselavgiftsmedel m. m. under regleringsåret 1982/83 liksom också en beräkning av införselavgiftsmedel som inflyter under regleringsåren 1983/84 och 1984/85. Den huvudsakliga medelsdispositionen för regleringsåret 1982/83 framgår av följande tabell, i vilken även den preliminära dispositionen för regleringsåret 1983/84 redovisas.

Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m. m. regleringsåren 1982/83 och 1983/84

	1982/83 1 000-tal kr.	1983/84 1 000-tal kr. prel.
<i>Inkomster</i>		
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter	20 921 ¹	25 342 ¹
Under resp. regleringsår influtna införselavgifter		
exkl. fodermedel	299 998	292 600
fodermedel	264 940	160 000
Summa	585 859	477 942
<i>Utgifter</i>		
a) Av medel inom fördelningsplanen		
Svensk spannmålshandel	47 279	2 000
Sveriges potatisintressenter	29 500	29 500
Sveriges oljeväxtintressenter	0	0
Svensk köthandel	80 761	0
Svensk köthandel, utbyteshandel	50 000	50 000
Föreningen för mejeriprodukter	173 000	167 000
Svensk ägghandel	71 000	73 000
Regleringskassan för fågelkött	0	0
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige		
– mjölk	33 500	20 500
– kött	5 000	5 000
– ägg	1 400	1 700
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	8 650	10 850
Djurhälsovård, kontrollverksamhet m. m.	25 000	29 000
Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter	2 500	4 500
Stöd till odling av bruna bönor	1 400	1 700
Stöd till odling av vallväxtfrö	2 000	2 000
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500	500
Sveriges exportråd	500	1 500
Fraktstöd för foder till Norrland	150	0
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	0	28 450
Summa	532 140	427 200

¹ Intäktsröntor från föregående år.

	1982/83 1 000-tal kr.	1983/84 1 000-tal kr. prel.
b) Av medel <i>utanför fördelningsplanen</i>		
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	15 124	15 000
Utbyteshandel kött och fläsk	0	0
Pristillägg får- och lammkött	17 173	15 500
Svensk matpotatiskontroll	5 067	5 378
Sveriges potatisodlares riksförbund	2 634	2 799
Bidrag till Stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande	475	475
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	300	300
Prisåterbäring till pälsdjursuppfödare	4 000	6 000
Stöd till odling av vallväxtfrö	6 000	6 000
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	300	300
Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk	0	300
Restitution av införselavgifter för styckningsdetaljer av kött och fläsk samt av införselavgifter för ost	20 739	9 500
Stöd till maltproduktionen	2 000	2 000
Sveriges exportråd	500	1 500
Summa	74 312	65 052
Summa utgifter	606 452	492 252
Saldo vid utgången av resp. regleringsår	./ 20 593	./ 14 310

Utskottet har inte något att erinra mot vad i propositionen anförts rörande införselavgiftsmedlens disposition under regleringsåren 1982/83 och 1983/84.

I proposition 1983/84:191 föreslås att fördelningsplanen för regleringsåret 1984/85 bör omfatta 267,2 milj. kr. jämte inflytande fodermedelsavgifter vilket totalt ger 517,2 milj. kr. Utskottet biträder regeringens förslag.

Regeringen uppdrog den 26 november 1981 åt jordbruksnämnden att närmare överväga och lägga fram förslag om användningen av införselavgiftsmedel inom och utanför fördelningsplanen. Med hänsyn till underskottet i fråga om sådana medel under regleringsåren 1982/83 och 1983/84 och de små utsikterna till överskott de närmaste åren har nämnden gjort en genomgång och omprövning av de olika posterna utanför fördelningsplanen. För vissa poster har nämnden härvid funnit sakliga skäl till en annan finansiering. Förslagen är emellertid av sådan omfattning och tar upp anslag som varit föremål för prövning vid tidigare prisöverläggningar att nämnden med anledning härav föreslagit att vissa poster borde tas upp vid överläggningarna om jordbruksprisregleringen efter den 30 juni 1984. Jordbruksnämnden har hemställt att frågan om medel utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1984/85 överlämnas till den kommitté som skall lägga fram förslag om jordbruksprisregleringen för tiden efter den 30 juni 1984.

Regeringen beslutade den 1 mars 1984 att jordbruksnämndens skrivelse i här berört hänseende skulle överlämnas till den tidigare nämnda kommittén

för överläggningar om jordbruksprisregleringen för att övervägas inom ramen för det förslag som kommittén skulle avge. Kommitténs förslag var fogat som bilaga till proposition 1983/84:182.

På grundval av jordbruksnämndens skrivelse och kommitténs förslag anges i proposition 1983/84:191 medelsbehovet under regleringsåret 1984/85 för de ändamål som bör täckas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Utskottet har inte något att invända vad i propositionen anförts i nu berörda avseende.

Utskottet ansluter sig likaså till de i propositionen gjorda bedömningarna i fråga om behovet av rörliga krediter m.m. i riksgäldskontoret för olika ändamål under nästkommande budgetår.

Den statliga rådgivningen till jordbruket

Riksdagen behandlade år 1979 riktlinjer för den statliga rådgivningsverksamheten för jordbruket (prop. 1978/79:100 bil. 13, JoU 1978/79:20, rskr 1978/79:253).

Med stöd av regeringens bemyndigande den 25 mars 1982 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om samordning av vissa resurser vid lantbruksnämnderna, skogsvårdsstyrelserna och den lokala fiskeriadминистраtionen. Mot bakgrund av att förutsättningarna för rådgivningen ändrats och det statsfinansiella läget uppdrog regeringen åt utredaren genom tilläggsdirektiv den 21 april 1983 att göra en översyn av den statliga rådgivningen till jordbruket samt finansieringen härav. Som utgångspunkt för översynen angavs att rådgivningen liksom f. n. skall ses som ett led i jordbrukets och skogsbrukets rationalisering.

Utredningen avlämnade i september 1983 delbetänkandet (Ds Jo 1983:14) Den statliga rådgivningen till jordbruket – inriktning, omfattning och finansiering.

Kommittén konstaterar beträffande den statliga rådgivningens inriktning och omfattning att de av statsmakterna fastställda riktlinjerna för verksamheten bör tillämpas även i fortsättningen. Enligt kommitténs bedömning är det av väsentlig betydelse att rådgivningen som hittills ingår som en integrerad del i övriga statliga insatser för att främja jordbruket och jordbrukets rationalisering. Lantbruksnämndernas basresurser för rådgivning bör i enlighet med de riktlinjer som fastställts av statsmakterna användas för sådan rådgivning som är ett jordbrukspolitiskt medel för att främja jordbruket och jordbrukets rationalisering. Lantbruksnämnderna bör liksom hittills mot avgift också utföra sådana uppdrag som är angelägna från rationaliseringssynpunkt om inte behovet kan bli tillgodosett utan statliga insatser. Lantbruksnämnderna bör ha ett övergripande ansvar för att jordbruksföretagens behov av konsult hjälp/rådgivning skall kunna tillgodoses.

Kommittén har inte funnit anledning att ifrågasätta rådgivningens inordning i den nuvarande lantbruksnämndsorganisationen. Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att inom ramen för nuvarande organisation genomföra de förändringar och omprioriteringar av resurser m. m. som kan föranledas av förändrade förutsättningar för verksamheten. För att tillgodose behovet av en ökad avnämningarorientering av forskningsinformationen bör samarbetet mellan lantbruksverket och lantbruksuniversitetets konsulentavdelning breddas och fördjupas. Vidare bör lantbruksnämnderna i sina kontakter med jordbrukets föreningsrörelse, hushållningssällskapen och andra rådgivande organ svara för samordning av rådgivningsinsatserna på det regionala och lokala planet.

Enligt kommittén beräknas de totala kostnaderna för rådgivnings- och uppdragsverksamhet uppgå till 50–60 milj. kr. Härav härrör ca 8–10 milj. kr. från jordbrukarnas initiativ, ca 20 milj. kr. från lantbruksnämndernas initiativ och ca 30 milj. kr. från nämndernas myndighetsutövning.

Kommittén bedömer att det på grund av det statsfinansiella läget i fortsättningen kan bli svårt att tillgodose lantbruksverkets hela behov av resurser för rådgivning med medel från statsbudgeten.

Som alternativ till finansiering över statsbudgeten finns det därför enligt kommitténs uppfattning skäl att för viss rådgivning pröva andra finansieringsvägar. Kommittén föreslår att man i samband med överläggningarna om prisregleringen på jordbrukets produkter avdelar 5 milj. kr. att ställas till lantbruksstyrelsens förfogande för rådgivningsverksamhet. Vidare föreslås att avgifterna på handelsgödsel anpassas så att förslagsvis ytterligare 5 milj. kr. kan ställas till lantbruksstyrelsens förfogande för rådgivning.

I norra Sverige bedöms de regionala förutsättningarna sådana att det inte är sannolikt att rådgivning där kan tillgodoses på annat sätt än genom statliga insatser. Enligt kommittén bör lantbruksverket prioritera rådgivningsresurserna på ett sådant sätt att behovet av rådgivning till jordbruket i norra Sverige tillgodoses.

Utredningen har remissbehandlats.

Mot bakgrund av kommitténs förslag uppdrog regeringen åt kommittén för överläggningar om jordbruksprisregleringen att ta upp frågan om finansiering av viss del av den statliga rådgivningen till jordbruket.

För egen del biträder jordbruksministern det förslag som lagts fram av kommittén, vilket innebär att 10 milj. kr. av kostnaderna för den statliga rådgivningen till jordbruket skall avlastas statsbudgeten genom ökad individuell avgiftsfinansiering. Detta förslag har lagts fram i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation. Det ankommer på regeringen att besluta om den närmare utformningen av de taxebestämmelser som förslaget föranleder.

I flera motioner riktas invändningar mot förslaget om ökad avgiftsfinansiering av lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet. I centerpartiets kommittémotion 2920 av Einar Larsson m. fl. (c) framhålls sålunda att en

sådan finansiering kan få icke önskade effekter. Enligt motionärerna kan nog de stora jordbruksföretagen och de som är specialiserade på en ensidig animalieproduktion i stor skala förväntas betala även betydande avgifter. Däremot kan man befara att familjejordbruket, av kostnadsskäl, tvingas avstå från en önskvärd rådgivning och på det sättet riskera att halka efter i utvecklingen. Motionärerna, som påpekar att regeringens förslag kommer i ett läge när behovet av och kraven på rådgivningsinsatser från lantbruksnämnderna på vissa områden kommit att öka, yrkar därför avslag på propositionen i förevarande del. Detta gör även Jan-Eric Virgin m. fl. (m) i motion 2922. Sistnämnda motionärer anser visserligen att en besparing genom ökad individuell avgiftsfinansiering på sikt är en nödvändig åtgärd för att nå den totala besparingseffekten för vårt lands statsbudget. I motionen framhålls dock att nu föreliggande förslag innebär så stora ingrepp i verksamheten att hittills uppställda mål och riktlinjer helt förändras. Motionärerna anför att det uppstår stora svårigheter att bryta ut rådgivningen och särbehandla denna utan starka funktionsstörningar i hela verksamheten. Därför anser motionärerna att en särskild utredning snarast behöver göras om lantbruksnämndernas roll i rådgivningsarbetet vid en omfinansiering av sådan omfattning som föreslås i propositionen.

Förslaget om ökad avgiftsfinansiering i lantbruksnämndernas verksamhet berörs också i motion 2917 av John Andersson och Paul Lestander (båda vpk). Eftersom förslaget lagts fram i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation föreslår motionärerna inte någon ändring i detta, men de vill redovisa vissa synpunkter på frågeställningar som bör uppmärksammas i sammanhanget. Rent allmänt måste man enligt motionen ställa sig tveksam till en fortsatt minskning av personalen på lantbruksnämnderna. Nämnderna har fått ökade arbetsuppgifter, och områden som gäller miljö och naturvårdshänsyn, arbetsmiljöfrågor och kulturminnesvård får allt större betydelse. Motionärerna erinrar också om de förslag om en förstärkning av lantbruksnämndernas resurser som utredningen om kemiska medel i jord- och skogsbruket lade fram. En ökad individuell avgiftsfinansiering kan också medföra icke önskvärda konsekvenser för jordbruksnäringen. För det första är det jordbrukare som har problem t. ex. ekonomiska, som söker rådgivning hos nämnderna. En kostsam avgift i ett sådant sammanhang kan enligt motionärernas mening inte vara till hjälp för dessa jordbrukare, tvärtom kan det ju bli tuvan som stjälpes lasset. Det finns också en risk för att, om den allmänna rådgivningen blir kostsam för jordbrukaren, den kommersiella rådgivningen, som ofta är helt gratis, får ett ännu större inflytande på jordbruksnäringen. Enligt motionärernas mening är inte en sådan utveckling acceptabel. Motionärerna vill också i detta sammanhang erinra om att de har accepterat en avgift på gödsel- och bekämpningsmedel och att de även då framfört att inkomsterna därav bör användas bl. a. till rådgivning.

Utskottet har tidigare gett uttryck för åsikten att lantbruksnämndernas

rådgivning är ett av de viktigaste medlen för att främja jordbrukets rationalisering. Det finns anledning att ånyo understryka denna uppfattning. I överensstämmelse härmed finner utskottet angeläget att rådgivningen liksom hittills ingår som en integrerad del av de statliga insatserna för rationaliseringen och att alla möjligheter tas till vara när det gäller att samordna och effektivisera sagda verksamhet. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det i första hand ankommer på lantbruksstyrelsen att inom givna anslagsramar leda och övervaka verksamheten vid lantbruksnämnderna och ta de initiativ som erfordras för att tillse att densamma utformas så rationellt och effektivt som möjligt.

Utskottet, som utgår från att man från lantbruksverkets sida med uppmärksamhet följer utvecklingen på hithörande område, biträder för sin del det förslag som har lagts fram i propositionen och som innebär att 10 milj. kr. av kostnaderna för den statliga rådgivningen skall avlastas statsbudgeten genom ökad individuell avgiftsfinansiering. Som tidigare angivits överensstämmer propositionen i denna del med vad kommittén för överläggningar om jordbruksprisregleringen i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation förordat. Av i det föregående redovisade kostnadsuppgifter framgår att en betydande del av lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet även i fortsättningen kommer att vara avgiftsfri.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet avstyrker bifall till de avslags- resp. uppskovsyrkanden som i nu förevarande hänseende förts fram i motionerna 2919 (c), 2920 (c) och 2922 (m). Motion 2917 (vpk) synes mot bakgrund av vad utskottet nyss anfört inte påkalla någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Utsädeskontroll

Efter framställningar från Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och Svenska lantmännens riksförbund (SLR) uppdrog regeringen år 1980 åt lantbruksstyrelsen att i samråd med statens utsädeskontroll (SUK) utreda möjligheterna till kostnadsbesparingar inom systemet för godkännande av utsäde. Lantbruksstyrelsen redovisade detta uppdrag den 2 september 1982. Styrelsen föreslår dels vissa tekniska ändringar i statsplomberingssystemet, dels vissa ändringar i utsädeskontrollens organisation. I föreliggande proposition redovisar jordbruksministern de förslag till *tekniska förändringar i statsplomberingssystemet* som han senare ämnar föreslå regeringen att besluta om.

Jordbruksministern biträder i likhet med flertalet remissinstanser lantbruksstyrelsens förslag till ändringar i statsplomberingen av fröutsäde. Förslaget innebär att ett utsädesföretag efter ansökan hos SUK kan få tillstånd att leverera utsäde till odlarna, innan det slutliga analysresultatet föreligger. För att sådant tillstånd skall kunna lämnas krävs att företaget bl. a. har en väl fungerande produktionskontroll. Ett tillstånd bör kunna förenas med villkor. Bl. a. måste odlarna tillförsäkras möjligheter att få

ersättning om det vid slutanalysen visar sig att den vara som levererats inte uppfyllt de kvalitetskrav som gäller vid statsplomberingen.

Jordbruksministerns planer på en omläggning av statsplomberingssystemet avvisas av centerpartiet i dess kommittémotion 2921 av Einar Larsson m. fl. och i motion 2918 av andre vice talman Anders Dahlgren m. fl. (c, m, fp). Motionärerna erinrar om att det nuvarande statsplomberingssystemet, som i sin huvudprincip tillämpats alltsedan verksamhetens start, helt kort innebär att endast en godkänd vara har försetts med plomberingsbevis – en märksedel, där utsådet viktigaste egenskaper deklarerats enligt analyser gjorda antingen vid SUK eller en lokal frökontrollanstalt. Detta plomberingssystem ger enligt motionärerna köparen en hög grad av säkerhet för varans kvalitet och ger honom möjlighet att t. ex. rätta såmängden efter partiets verkliga grobarhet. Nackdelen med systemet är att man måste invänta resultatet av slutanalysen – ett par veckor – innan slutlig plombering sker och partiet kan levereras ut.

Det föreslagna systemet – s. k. modifierat danskt system – innebär att utsädet kan levereras ut omedelbart efter rensningen, endast försett med en identifieringsmärkning och uppgifter om vilka minimivärden som gäller för den aktuella plomberingsklassen. Systemet har dock, framhålls det i motionen, betydande nackdelar. Prov skall visserligen tas ut för analys vid frökontrollanstalt, men denna analys kan göras långt efter det att partiet levererats och kanske redan sålts. Det svenska system som hittills tillämpats har fungerat bra och har efter hand anpassats till förändrade villkor. Köparna har stort förtroende för varan. Den vinst man kan göra på den snabbare hanteringen i det föreslagna systemet går enligt motionärerna troligen förlorad i den sämre säkerheten och i avsaknaden av aktuella analysvärden. Motionärerna finner det mot angiven bakgrund högst tveksamt om ett sådant system bör införas i Sverige.

Vad jordbruksministern anför i fråga om tekniska förändringar i statsplomberingssystemet föranleder ingen principiell invändning från utskottets sida. Ett genomförande av den förordade ändringen i systemet får betydelse både för utsädeskontrollens organisation och för de utsädesföretag som kommer att utnyttja det nya systemet. För utsädeskontrollen innebär det nya systemet att de nu mycket besvärliga arbetstopparna kan jämnas ut. Slutanalyserna behöver inte vara färdiga tills dess utsädet skall levereras eller användas. För utsädesföretagen medför det förhållandet att de inte behöver vänta på slutanalysen innan de kan leverera utsäde att hanteringen i magasinerna i betydande omfattning kan rationaliseras med kostnadsbesparingar som följd.

I propositionen anføres att det på sikt kan finnas möjligheter att gå över till stickprovskontroll. Frågan om en övergång till sådan kontroll kräver dock enligt utskottets mening vidare överväganden.

Utskottet finner mot bakgrund av vad i det föregående anförts att motionerna 2918 (c, m, fp) i denna del och 2921 (c) yrkande 3 inte bör föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Mot bakgrund av planerade ändringar i det tekniska systemet för statsplombering framläggs i propositionen vissa förslag rörande *utsädeskontrollens framtida organisation*. Jordbruksministern föreslår bl. a. en ändring i fråga om huvudmannaskapet för utsädeskontrollen och förordar även i övrigt vissa ändrade riktlinjer för organisationen av kontrollen.

I lantbruksstyrelsens tidigare omnämnda utredning anförts att den nuvarande organisationen av den officiella utsädeskontrollen är oenhetlig, eftersom statsplombering utförs av både staten och enskilda. Enligt styrelsen är överkapaciteten stor för analysering av utsäde såväl lokal- som utrustningsmässigt. Denna överkapacitet kan dessutom komma att förstärkas vid införandet av de föreslagna ändringarna av det tekniska systemet. I lantbruksstyrelsens utredning har redovisats olika alternativ till organisationsförändringar. Remissutfallet i organisationsfrågan är mycket splittrat.

För egen del anför jordbruksministern följande. Kontrollen av utsäde får anses vara en betydelsefull uppgift för samhället. På den organisation som fullgör denna uppgift bör enligt jordbruksministerns mening ställas krav på samma effektivitet som gäller för annan statlig kontrollverksamhet. Statsplombering av utsäde är en myndighetsuppgift som i princip är av samma slag som den officiella provning som enligt lagen (1974:896) om riksprovplatser utförs vid sådan provplats. Med hänsyn härtill anser jordbruksministern att utsädeskontrollen måste bedrivas inte bara med krav på effektivitet utan också på opartiskhet och oberoende. Den föreslagna nya ordningen inom statsplomberingssystemet kommer att förstärka dessa krav. Att bedriva offentlig utsädeskontroll i de tre lokala frökontrollanstalterna får enligt jordbruksministerns uppfattning anses stå i mindre god överensstämmelse med de principer som ligger till grund för lagstiftningen om officiell provning. Med hänvisning till nu anförda omständigheter samt svårigheterna att med delat huvudmannaskap för laboratorieenheter anpassa kontrollkapaciteten till behovet talar nu flera skäl för att utsädeskontrollen i sin helhet läggs under statligt huvudmannaskap.

Med hänsyn till uppgifter som närmare redovisas i propositionen och med beaktande av att analysverksamheten framdeles kan bedömas komma att minska i omfattning måste enligt jordbruksministerns mening en betydande reduktion av den nuvarande laboratoriekapaciteten genomföras. Utredningen i ärendet visar på ett övertygande sätt att av de fyra laboratorierna i Mellansverige – Linköping, Skara, Solna och Örebro – endast ett behövs i den framtida organisationen. En samlad bedömning ger enligt propositionen vid handen att det är laboratoriet i Skara som lämpligen bör behållas.

Med utgångspunkt i vad nu redovisats har för statens räkning med Skaraborgs läns hushållningssällskap träffats ett avtal som innebär att staten fr. o. m. den 1 juli 1984 anställer frökontrollanstaltens personal, övertar

anstaltens utrustning och inventarier samt förhyr de lokaler i vilka verksamheten f. n. bedrivs. Avtalet har ingåtts under förutsättning av att riksdagen bifaller det förslag till omorganisation av utsädeskontrollen som här är i fråga och med förbehåll för regeringens godkännande. Övertagandet avses komma att finansieras med medel som disponeras av SUK.

Av det ställningstagande som gjorts rörande laboratoriebehovet följer enligt jordbruksministern att laboratorieverksamheten vid enheten i Solna bör avvecklas. SUK:s ledning och kansli bör då lämpligen omlokaliseras till Lund, där erforderliga lokaler finns.

En ytterligare konsekvens av ställningstagandet är enligt propositionen att tillstånden till statsplombering vid anstalterna i Linköping och Örebro bör återkallas. Anstalterna i Linköping och Örebro har i dag 18 heltidsanställda och 14 deltidsanställda. Jordbruksministern bedömer att flertalet av dessa kan beredas fortsatt sysselsättning med frökontrollverksamhet hos hushållningssällskapen, om dessa väljer att driva anstalterna vidare med verksamheten inriktad på analyser åt utsädesföretag och jordbrukare, eller hos utsädesföretag som med anledning av det nya tekniska systemet behöver förstärka sin produktionskontroll.

Efter överläggningar med SUK:s ledning, företrädare för berörd personal och hushållningssällskapen har jordbruksministern bedömt att de föreslagna förändringarna främst med hänsyn till personalen bör ske under en övergångstid på två år.

Såväl i centerns kommittémotion 2921 av Einar Larsson m. fl. som i trepartimotion 2918 av andre vice talman Anders Dahlgren m. fl. (c, m, fp) och i motion 2916 av Per Israelsson och Nils Berndtson (båda vpk) riktas kritik mot vissa delar av regeringens förslag rörande utsädeskontrollens framtida organisation. I den sistnämnda motionen konstateras t. ex. att konsekvensen av förslaget blir att de av resp. hushållningssällskap drivna frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro förlorar sin nuvarande rätt till statsplombering av utsäde. Motionärerna vill för sin del vända sig mot detta av bl. a. följande skäl. Verksamheterna i Linköping och Örebro är självbärande och uppbär inte några statliga medel. Den i propositionen åberopade överkapaciteten inom frökontrollen beror enligt motionärerna inte på dessa anstalter utan på de statliga anstalterna. Anstalterna i Linköping och Örebro har funnits i över 100 år under det att den statliga frökontrollen började först i mitten av 1920-talet. Motionärerna anser att statens problem inte kan lösas på bekostnad av en självbärande icke kommersiell verksamhet som inte är skuld till de uppkomna problemen.

Det påpekas i motionen att det vid de frökontrollanstalter som hotas av nedläggning utöver statsplombering också utförs råvaruanalysering som är avräkningsgrundande. Kan anstalterna inte upprätthållas försvinner denna möjlighet och alternativa resurser måste kanske upprätthållas på annat håll, vilket knappast torde bli billigare. Förlorad plomberingsrätt vid frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro innebär vidare att mer än hälften av

arbets- och inkomstunderlaget försvinner där. Det torde innebära att fortsatt drift inte blir möjlig vid någon av de här nämnda anstalterna. Enligt propositionen berörs då 18 heltidsanställda och 14 deltidanställda på de två orterna. Redan detta är betänkligt och onödigt. Men ännu allvarigare är att servicen till jordbrukarna i flera län runt Linköping och Örebro kraftigt försämras.

Motionärerna anser att övervägande skäl talar för att frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro får behålla sin rätt till statsplombering. Motsvarande yrkande framläggs i motionerna 2918 i denna del och 2921 yrkande 4. Det framhålls i dessa motioner att den i propositionen förordade nedläggningen skulle få allvarliga konsekvenser. Hela östra Syd- och Mellansverige samt södra Norrland skulle komma att sakna en oberoende frökontroll, eftersom de båda statliga anstalterna i syd och väst torde få full sysselsättning med statsplomberingssystemet. Motionärerna stödjer emellertid den del av propositionens förslag, som innebär en nedläggning av Solnaenheten och fördelning av dess uppgifter på enheten i Lund, dit alltså ledningsfunktionen förläggs, och på de lokala anstalterna, som därvid blir bättre utnyttjade och får ett stabilare underlag.

Utskottet anser i likhet med jordbruksministern att nuvarande organisation inom utsädeskontrollen karaktäriseras av en överkapacitet som i och för sig motiverar en reduktion av laboratorieverksamheten. Regeringens förslag innebär bl. a., som framgår av det föregående, att statsplombering av utsäde förbehålls staten, de lokala anstalterna i Linköping och Örebro fråntas sin plomberingsrätt och Skaraanstalten förstärkas samtidigt som Solnaanstalten läggs ned. Utskottet biträder förslaget såvitt avser avvecklingen av laboratorieverksamheten vid enheten i Solna och omlokalisering av SUK:s ledning och kansli till Lund. Vidare ansluter sig utskottet till förslaget om att staten övertar ansvaret för verksamheten vid laboratoriet i Skara. Däremot anser utskottet att det krävs ytterligare överväganden innan beslut fattas rörande den framtida verksamheten vid anstalterna i Linköping och Örebro. Det finns enligt utskottets mening bl. a. starka skäl att avvakta erfarenheterna av den förordade omläggningen av det tekniska systemet för statsplomberingen före ställningstagandet. Mot bakgrund härav ansluter sig utskottet till de förslag som framförts i motionerna 2916 (vpk), 2918 (c, m, fp) och 2129 (c) om att anstalterna i Linköping och Örebro får behålla sin plomberingsrätt, vilket alltså även innebär att huvudmannaskapet för utsädeskontroll t. v. liksom hittills enligt utskottets mening bör delas mellan staten och enskilda. F.ö. biträder utskottet regeringens förslag i organisationsfrågan samt avstyrker nyssnämnda motioner i den mån de ej berörs i det föregående.

Övriga frågor

Under angiven rubrik behandlas i propositionen frågan om skörde-skyddet, om ändring av reglerna för lån med uppskjuten ränta och om

inhemsk tillverkning av spannmålsstärkelse.

I fråga om *skördeskadeskyddet* erinras om att kommittén för överläggningar om jordbruksprisregleringen skulle ta upp frågan om huvudmannaskapet m. m. för sagda skydd. Vid de överläggningar om jordbruksprisregleringen som kommittén hållit med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har enighet uppnåtts om att arbetet med frågan om *skördeskadeskyddet* skall fortsätta i en särskild grupp, och syftet är att förslag om ändrat huvudmannaskap för skyddet skall föreligga i sådan tid att proposition kan läggas fram under 1984/85 års riksmöte.

Utskottet har i likhet med jordbruksministern inte något att erinra mot vad parterna sålunda kommit överens om. Med anledning härav vill utskottet inte nu påkalla någon riksdagens ytterligare åtgärd med anledning av de yrkanden om komplettering av *skördeskadeskyddet* i olika avseenden som lagts fram i motion 1833 av Ingvar Eriksson och Jan-Eric Virgin (båda m). Utskottet vill erinra om att riksdagen föregående år lämnade några likartade motionsyrkanden utan åtgärd i avvaktan på resultatet av pågående överväganden i ämnet (JoU 1982/83:24, p. 14). Enligt utskottets mening framstår det naturligt att jämväl frågor som berörs i motionerna kommer att omfattas av dessa överväganden.

Frågan om ändring av reglerna för *lån med uppskjuten ränta* tas upp med anledning av en framställning av lantbruksstyrelsen. Mot bakgrund av den riskänsklighet som karakteriserar nystartade företag samt det faktum att kapitalskulden ökat kraftigt på grund av att låneformen infördes vid en tid med betydligt lägre räntenivå än som senare kommit att råda bedömer lantbruksstyrelsen att många jordbrukare kommer att få svårighet att klara sin ekonomi när nu räntebetalningen skall påbörjas. För flera av dessa företag torde en skuldminskning vara enda möjligheten till fortlevnad.

Lantbruksstyrelsen får biträda ackord eller eljest efterge statens rätt i samband med lån i lägen där jordbruksföretag befinner sig i en obeståndssituation. Lantbruksstyrelsen hemställer i sin skrivelse att åtgärder vidtas för att klara de aktuella företagens fortlevnad innan de hamnar i en sådan situation. Många företag klarar i dag de nuvarande kapitalutgifterna men bedöms inte klara den ökning som uppkommer i och med att räntebetalningen avseende lån med uppskjuten ränta påbörjas. Detta torde i all synnerhet gälla företagen i norra Sverige men även för företag i andra delar av landet kan svårigheter uppstå.

Lantbruksstyrelsen bör enligt jordbruksministerns mening få bemyndigande att medge ändring av ränte- och amorteringsvillkor för angivna lån. Sådan åtgärd bör kunna sättas in efter prövning i varje enskilt fall och endast då detta bedöms nödvändigt för att skapa förutsättningar för berörda företags fortbestånd och där sådana förutsättningar i övrigt bedöms föreligga. Jordbruksministern förordar därför att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att medge sådana ändringar av villkoren för lån med uppskjuten ränta.

Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning och föreslår därför att riksdagen ger regeringen det begärda bemyndigandet.

I skrivelse till regeringen har jordbruksnämnden tagit upp frågan om inhemsk tillverkning av *spannmålsstärkelse*. Med hänsyn till spannmålsöverskottet har nämnden beslutat att medel inom spannmålsregleringen får användas för rabatter av spannmål för sådan tillverkning. Avsikten är att spannmålsstärkelsen skall avsättas till den tekniska industrin, men en del spannmålsstärkelse kan också komma att användas inom livsmedelsindustrin. För att prismässig konkurrensneutralitet skall råda mellan stärkelse från spannmål resp. potatis måste enligt nämnden en tillverkningsavgift tas ut på spannmålsstärkelse. En sådan avgift kan också behövas för att finansiera de rabatter som utgår på potatisstärkelse till teknisk industri. Avgiften bör kunna differentieras med avseende på slag av råvara och användning av stärkelsen.

Utskottet delar jordbruksministerns bedömning att behov nu föreligger av att kunna ta ut en tillverkningsavgift på spannmålsstärkelse. Enligt lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område (7 § punkt f) erlägger tillverkare avgift för majs och maniokrot eller ämne som innehåller majs eller maniokrot samt annan väsentligen lika stärkelserik vara, som används vid tillverkning av stärkelse eller stärkelseprodukt. Avgiften bestäms således av råvaruinnehållet. Som anförs i propositionen bör avgiften kunna differentieras med avseende på användningen. Utskottet biträder därför förslaget att bestämmelsen ändras så att avgift erläggs av tillverkare för stärkelse eller stärkelseprodukt som erhålls ur annan vara än potatis. Det bör ankomma på regeringen eller efter regeringens bemyndigande jordbruksnämnden att bestämma avgiftens storlek. Förslaget föranleder viss ändring i lagen om prisreglering på jordbrukets område.

Utskottets här redovisade ställningstagande innebär att utskottet ej anser sig böra tillstyrka de förslag som framläggs i yrkandena 1 och 2 i motion 2921 (c).

Anslagsfrågor

I propositionen tas upp anslag rörande lantbruksnämnderna, prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, skördeskadeskyddet, utsädeskontrollen, djurens hälso- och sjukvård, växtförädlingen och Norrvikens trädgårdar. Utskottet, som behandlar anslagen i den ordning de redovisas i propositionen, tar i samband härmed också upp vissa motionsvis väckta förslag i hithörande frågor.

Medel för *lantbruksnämndernas* verksamhet föreslås för nästa budgetår beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget. Därvid har beräknats 0,4 milj. kr. för vissa uppgifter inom det ekonomiska försvaret. Vidare har beräknats en engångsanvisning av 325 000 kr. för flyttning av lantbruksnämnden i Östersund. Med hänvisning till vad som tidigare anförts beträffande energi-

rådgivningen till jordbruks- och trädgårdsnäringarna (prop. 1983/84:62 och prop. 1983/84:100 bil. 11) beräknas 2 300 000 kr. under förevarande anslag.

Som i det föregående förordats bör 10 milj. kr. av kostnaderna för den statliga rådgivningen till jordbruket avlastas statsbudgeten genom ökad individuell avgiftsfinansiering. Medlen föreslås liksom övriga avgiftsinkomster, vilka f. n. redovisas på statsbudgetens inkomstsida, föras upp som inkomst under anslaget. Totalt beräknas dessa uppgå till 16,9 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag och förordar med hänvisning till i propositionen redovisad sammanställning att till Lantbruksnämnderna för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 212 781 000 kr.

I motion 1861 av Christer Skoog (s) hemställs att riksdagen uttalar sig för att en tjänst som konsulent för pälsdjursnäringen i Blekinge inrättas med placering i Sölvesborg. Ifrågavarande befattningshavare skulle bl. a. svara för viss rådgivningsverksamhet som komplettering till planerad gymnasieutbildning på området.

Utskottet får med anledning härav erinra om att riksdagen förra året i samband med budgetbehandlingen för innevarande budgetår hade att pröva ett motsvarande yrkande. Det framhölls i nämnda sammanhang att pälsdjursuppfödningen enligt gällande regler ej räknas till jordbruksproduktion och därför inte faller inom ramen för lantbruksorganisationens normala rådgivningsverksamhet. Motionen avslogs av riksdagen (JoU 1982/83:24, p. 3).

Utskottet, som vill nämna att det inom ramen för utvecklingsfondens verksamhet bör vara möjligt att pröva frågor av det slag som anges i motionen, finner för sin del inte anledning att förorda någon ytterligare åtgärd med anledning av den ånyo väckta motionen i ämnet. Det bör i sammanhanget erinras att motionärens förslag om att ärenden rörande pälsdjursnäringen bör flyttas från industri- till jordbruksdepartementet gäller en fråga som faller inom regeringens beslutsområde.

Under anslaget till *prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* anvisas medel för olika prisreglerande åtgärder. Från anslaget bestrids kostnaderna för livsmedelssubventioneringen. Vidare utgår medel till låginkomstsatsningen, avbytarverksamheten och andra sociala satsningar inom jordbruket samt medel som ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Från anslaget bestrids även vissa kostnader för prisutjämning.

För nästa budgetår beräknas anslaget till 2 968 milj. kr. Av beloppet avser ca 2 475 milj. kr. livsmedelssubventionerna för mjölk, vilken numera är den enda produkt för vilken sådana subventioner utgår. Regeringens förslag i nu ifrågavarande avseende står i överensstämmelse med de uttalanden som gjordes i proposition 1983/84:40 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder (bilaga 7) och som utskottet för sin del inte fann anledning till erinran mot (JoU 1983/84:15). Mot nu angiven bakgrund finner utskottet sig böra

tillstyrka propositionen i denna del. Även i övrigt anser sig utskottet kunna biträda de förslag som framlagts beträffande förevarande anslag. I enlighet med vad som redovisas i propositionen bör sålunda bl. a. för låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket beräknas 435 milj. kr. och i fråga om ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen beräknas 55 milj. kr.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet avstyrker de yrkanden om minskning av livsmedelssubventionerna som lagts fram i motionerna 1818 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), 2081 och 2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) och 2486 av Börje Stensson och Lars Ernestam (båda fp) yrkande 8. Likaså avstyrks det yrkande om ökning av subventionerna som framförts i motion 507 av Lars Werner m. fl. (vpk).

Riksdagen har i december 1983 godkänt att kostnaderna för *skördeskadeskyddets* administration för budgetåret 1984/85 bestrids av medel ur skördeskadefonden (prop. 1983/84:40, JoU 1983/84:15, rskr 1983/84:93). I nu föreliggande proposition beräknas dessa kostnader till 15 milj. kr.

Utskottet har inget att invända mot i propositionen gjord beräkning. Inte heller i övrigt finner utskottet anledning till erinran mot regeringsförslaget i vad avser medel till administration av permanent skördeskadeskydd m. m. Utskottet föreslår alltså att anslaget för nämnda ändamål tas upp med 23 898 000 kr.

I avvaktan på de fortsatta övervägandena rörande skördeskadeskyddets framtida utformning finner utskottet inte anledning nu föreslå något sådant riksdagsuttalande om skördeskadefondens användning som förordas i motion 1833 (m) yrkande 1 i förevarande del.

Fondens behållning uppgår f. n. till ca 556 milj. kr. Skördeskadeersättning för 1983 års skörd har beräknats till ca 150 milj. kr. Med hänsyn härtill behöver, som framhålls i propositionen, inte några ytterligare medel, utöver räntan, tillföras fonden för nästa budgetår.

Under anslaget till uppdragsverksamhet vid statens *utsädeskontroll* bör som anförs i propositionen tas upp ett formellt belopp av 1 000 kr.

SUK:s verksamhet finansieras dels med inkomster från uppdragsverksamhet, dels med medel över statsbudgeten. Vid anslagsberäkningen för budgetåret 1984/85 har jordbruksministern räknat med att utsädeskontrollen i ökad utsträckning skall finansieras med avgifter. Han föreslår därför att reservationsanslaget Bidrag till statens utsädeskontroll minskas med 3 milj. kr. till 2 milj. kr. Förslaget föranleder ingen erinran från utskottets sida. Som anförs i propositionen bör de ändringar som i det föregående föreslagits i det tekniska systemet för statsplomberingen ge möjligheter till inte oväsentliga kostnadsbesparingar hos utsädesföretagen genom en rationellare hantering av utsädet. Även de redovisade organisatoriska ändringarna av utsädeskontrollen verkar i samma riktning.

Utskottet avstyrker i överensstämmelse med det anförda motion 2921 av Einar Larsson m. fl. (c) i vad avser uppräkningsbeloppet av anslaget med 2,5 milj. kr. utöver regeringens förslag (yrkande 5).

Regeringens förslag beträffande anslagen till bidrag till *djurens hälso- och sjukvård* samt till *växjöförädling* tillstyrks av utskottet. Anslagen bör sålunda enligt utskottets mening tas upp med 40 470 000 kr. resp. 28 590 000 kr.

Norrvikens trädgårdar, som är belägna i Båstads kommun, ägs av Stiftelsen Norrvikens trädgårdar. Stiftelsens huvudsakliga ändamål är att främja driften och förvaltningen av trädgårdarna och tillse att anläggningen hålls tillgänglig för allmänheten samt främja verksamhet med naturlig anknytning till trädgårdarna. Stiftelsens styrelse utses av staten, landstingen i Kristianstads resp. Malmöhus län, Båstads kommun, Nordstjernan AB och Trädgårdsnäringsens riksförbund. Staten utser ordföranden.

Sedan ett mellan staten och övriga intressenter år 1971 träffat avtalet rörande driften vid Stiftelsen Norrvikens trädgårdar upphört att gälla har en särskild förhandlingsgrupp lagt fram förslag om den fortsatta verksamheten vid trädgårdarna (Ds Jo 1983:7). Med anledning därav har ett avtal träffats mellan staten och stiftelsen som bl. a. innebär att staten framdeles inte skall bära ansvar för verksamheten med hänsyn till att denna i allt väsentligt får anses vara av regional och lokal betydelse. I samband med att ansvaret upphör har det ansetts skäligt att stiftelsen erhåller ett bidrag från staten för att sätta nuvarande anläggningar i gott skick.

Staten utfäster sig därför att till stiftelsen lämna ett engångsbidrag av 3 milj. kr. Bidraget skall användas för upprustning av trädgårdsanläggningar och befintliga byggnader. Beloppet får lyftas med högst halva beloppet den 1 juli 1984 och återstoden tidigast den 1 juli 1985.

Utskottet har inte något att invända mot vad i propositionen anförts under ifrågavarande punkt och föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda sig de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal angående bidrag till Norrvikens trädgårdar som nämnts i det föregående. Under ett nytt anslag bör anvisas 3 milj. kr. för ändamålet.

I den under allmänna motionstiden väckta motionen 2329 begär Ulla Ekelund (c) att riksdagen uttalar sig för att den eventuella utbyggnaden i och vid Norrvikens trädgårdar skall ske under största hänsyn till miljön.

Enligt utskottets mening bör det ankomma på stiftelsen att i samråd med berörda kommunala och regionala myndigheter lösa hithörande problem under vederbörligt hänsynstagande till miljöns krav. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen är utskottet därför inte berett förorda.

Vissa livsmedelspolitiska frågor

I ett flertal motioner väckta under den allmänna motionstiden i år har tagits upp frågor som rör olika avsnitt av livsmedelspolitiken. I motionerna behandlas bl. a. sockernäringsens framtida omfattning, åtgärder i syfte att åstadkomma en ökad export av högförädlade livsmedel, animalie- och foderproduktionens omfattning, fettvaruregleringen samt jord- och skogs-

brukets utvecklingsmöjligheter m. m.

Utskottet har funnit lämpligt att redovisa sina ställningstaganden till nämnda motioner i nu föreliggande betänkande. Motionerna och motionsyrkandena har därvid prövats mot bakgrund av det arbete som bedrivs och bedrivits inom 1983 års livsmedelskommitté. Det har därvid konstaterats att de frågor som här aktualiserats är av den arten att de antingen ingår bland de frågeställningar som prövas av kommittén eller nära berörs av kommitténs överväganden. Enligt direktiven för livsmedelskommittén (Dir. 1982:103) skall kommitténs slutliga förslag rörande utformningen av en livsmedelspolitik föreligga senast den 1 oktober i år. Utskottet har funnit att åtskilliga av de motioner eller motionsyrkanden, varom här är fråga, tar upp viktiga frågor men att de ändå i avvaktan på resultatet av nyssnämnda överväganden inte nu bör föranleda något särskilt initiativ eller någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

I anslutning till en närmare presentation av de olika motionsyrkandena utvecklar utskottet i det följande de närmare skälen för sitt sålunda gjorda ställningstagande.

Sockernäringsens framtida omfattning diskuteras i fem motioner. I dessa uttrycks oro för att ökade importåtaganden och minskad betareal kommer att skapa sysselsättningssvårigheter och andra olägenheter inom berörda regioner för såväl odlare som de vid sockerbruken anställda. I motionerna yrkas därför på ett uttalande från riksdagens sida som fastställer en 95-procentig självförsörjningsgrad som riktmärke för vår inhemska sockerproduktion. Förslagen överensstämmer med vad den år 1980 tillsatta sockernäringskommittén angav i sitt betänkande (SOU 1982:6) Sockernäringsen. De olika motionsyrkandena innebär konkret följande. Bertil Danielsson (m) framhåller i motion 418 att riksdagen bör uttala att de beslut som våren 1983 fattades om sockerbetsarealens storlek fortfarande gäller samt att fortsatt drift vid samtliga sockerbruk är säkerställd. Enligt motion 556 av Sivert Carlsson och Agne Hansson (båda c) bör riksdagen uttala sig för en 95-procentig självförsörjningsgrad beträffande den svenska sockernäringsen för att därigenom bl. a. säkra fortsatt drift vid Mörbylånga sockerbruk på Öland. Barbro Nilsson i Visby (m) anser enligt motion 843 bl. a. att det i nuläget är mycket viktigt att minst nuvarande försörjningsgrad bibehålls för att driften vid Roma sockerbruk och övriga sockerbruk skall säkerställas, men att ett återställande av nivån 54 400 ha bör vara målsättningen och att forsknings- och utvecklingsarbete bedrivs, baserat bl. a. på socker/kolhydrater. Enligt motion 1831 av Ingvar Eriksson och Bo Arvidson (båda m) finns starka skäl att nu besluta om en förändring av ram för sockerbetsarealen till den nivå, 54 400 ha, som sockernäringskommittén enligt föreslog våren 1982. Bo Lundgren m. fl. (m) framhåller slutligen i motion 2344 att riksdagen bör uttala sig för att sockerbetsarealen skall vara minst 53 000 ha och högst 54 400 ha och att Sveriges åtagande beträffande importutrymme för socker bör vara högst 5 %.

Utskottet vill med anledning av det anförda erinra om att riksdagen i samband med 1977 års jordbrukspolitiska beslut fastställde att den inhemska sockerbetsarealen skall avpassas så att den vid normal skörd ger ett importutrymme på 10–15 % av vår totala sockerkonsumtion. Det angivna importutrymmet bör, enligt riksdagens beslut år 1978, ses som ett riktmärke för de genomsnittliga förhållandena under en följd av år. Våren 1983 fattade riksdagen beslut om prisregleringen för sockerbetor och socker för tiden till den 30 juni 1985. Beslutet, som föregicks av överläggningar mellan jordbruksnämnden såsom företrädare för staten och representanter för betodlarna och sockerbolaget, innebär bl. a. att betarealen skall minska från 53 000 ha 1982 med 500 ha per år med sikte på en areal av högst 51 500 ha år 1985.

I förhandlingarna om ett nytt internationellt sockeravtal har Sverige under hösten 1983 förklarat sig berett att på sikt sträva efter att skapa utrymme för en import av socker motsvarande 10–15 % av konsumtionsbehovet. Åtgärden syftar till att underlätta utvecklingsländernas sockerexport. Samtidigt har emellertid understrukits att hänsyn måste tas till de arbetstillfällen som sockerproduktionen ger i Sverige och som är värdefulla inte minst från regional synpunkt.

I 1983 års livsmedelskommittés uppdrag ingår att bl. a. pröva om de bedömningar som gjordes i fråga om produktionsmålet i samband med 1977 års jordbrukspolitiska beslut alltså kan utgöra grund för produktionsmålet utformning eller om utvecklingen sedan 1977 kräver förändringar av inriktningen av produktionsmålet. Kommitténs förslag kan väntas ge underlag för överväganden om den svenska sockerproduktionens framtida storlek. Skäl föreligger inte att nu föregripa kommitténs ställningstagande genom bindande uttalande från riksdagen i frågan.

Frågan om stöd till den svenska *exporten av högförädlade livsmedel*, framför allt på animalieområdet, berörs i några motioner. I motion 446 av Sten Svensson och Sven Eric Lorentzon (båda m) begärs sålunda ett samlat åtgärdsprogram för att öka den svenska exporten av livsmedel. Möjligheterna att vidga förädlingsgraden av produkter från det svenska jordbruket bör enligt motionärernas mening också undersökas. Motion 2119 av Per Stenmarck m. fl. (m) innehåller förslag om att livsmedelskommittén får i uppdrag att beakta vissa i motionen framförda synpunkter dels angående exportstimulerande åtgärder på livsmedelssidan och översynen av Swedish Food Promotion, dels möjligheterna att ersätta en del av det importerade proteinfodret med foder producerat inom landet. Även i motion 2084 av Börje StenSSon m. fl. (fp, m, c) yrkas på olika åtgärder i syfte att främja exporten av högförädlade livsmedel och effektivisera verksamheten inom det särskilda livsmedelssekretariatet (Swedish Food Promotion) inom Exportrådet.

Riksdagen har tidigare flera gånger behandlat motioner av motsvarande innebörd (senast JoU 1982/83:35). Därvid har bl. a. hänvisats till vissa under senare år vidtagna förstärkningar av Sveriges exportråds resurser för

ändamålet. Vad gäller åtgärder i övrigt i syfte att främja en ökad förädlingsgrad på livsmedelsområdet, bl. a. i fråga om forskningsinsatser, har utskottet erinrat om att forskningen inom livsmedelsområdet tillhör det som särskilt prioriterats i de allmänna riktlinjer för forskningsverksamheten m. m. inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde som angavs i proposition 1981/82:106 om forskning m. m. Utskottet anslöt sig därvid också till synpunkten att forskningsplaneringen i ökad utsträckning borde avse hela kedjan från råvaran via förädlingsindustrin till marknaden osv. Motionerna har mot bakgrund av det anförda inte ansetts påkalla någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet vill med anledning av de ånyo väckta motionerna i frågan hänvisa till att Sveriges exportråd i den nu framlagda propositionen för kommande regleringsår föreslås få 2 milj. kr. av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen för att stimulera export av högförädlade livsmedel. Det förutsätts att 2 milj. kr. också kommer att ställas till Exportrådets förfogande av medel inom fördelningsplanen.

Frågan om utrikeshandelns roll för vår livsmedelsförsörjning intar en framträdande plats i livsmedelskommitténs arbete. I direktiven till utredningen sägs att det blir en viktig uppgift för kommittén att beakta våra handelspolitiska intressen och åtaganden vid utformningen av livsmedelspolitiken. Detta kan ske bl. a. genom en politik som inte leder till överskott som måste avsättas till priser som av andra länder kan uppfattas som subventionerade.

Ett viktigt led i detta sammanhang utgör också ett aktivt tillvaratagande av möjligheterna till export av bearbetade varor. Kommittén har därför till uppgift att med beaktande av internationella handelspolitiska regler analysera möjligheterna från olika utgångspunkter att främja exporten av högförädlade livsmedel. Någon anledning att under angivna förhållanden vidta något särskilt initiativ från riksdagens sida till följd av nu behandlade motioner föreligger enligt utskottets mening inte.

I ett antal motioner framförs olika förslag till åtgärder på *animalie- och foderproduktionens område*. Förslag om avveckling av de s. k. djurfabriker och om integrering av deras produktion med det svenska jordbruket läggs fram i motion 1022 av Per Israelsson m. fl. (vpk). Motionärerna anser att nackdelarna med att koncentrera produktionen av kött och ägg till dylika fabriker talar för att nya sådana inte skall få byggas i Sverige. Befintliga anläggningar skall heller inte få utvidgas. Den formellt högre produktionskostnad som kan uppstå vid en sådan omläggning kompenseras enligt motionärernas mening av mindre stödbehov till jordbruket i främst skogs- och mellanbygder och genom att landets beredskap kan uppehållas till en lägre kostnad.

Utskottet vill erinra om att motioner med liknande innebörd vid flera tillfällen tidigare prövats av riksdagen, bl. a. vid 1981/82 års riksmöte i samband med behandlingen av jordbruksprisregleringen (JoU 1981/82:42). I

fråga om djurhälso- och miljöeffekter av den storskaliga animalieproduktionen har understrukits att utvecklingen lett till ett ökat medvetande om att en alltför högt driven rationalisering kan få negativa bieffekter i olika hänseenden. Från statsmakternas sida har åtgärder vidtagits, bl. a. i form av skärpta bestämmelser rörande förprovning från miljö- och djurskyddssynpunkt av nybyggda djurstallar. Vidare har den etologiska forskningen erhållit ökade resurser över budgeten. I sammanhanget har påpekats att den allmänna utvecklingen mot en högt driven rationalisering till stor del skett i överensstämmelse med gällande jordbrukspolitiska riktlinjer och ansetts förenlig med både konsument- och producentintressen. Samtidigt har framhållits att detta självfallet inte får innebära att man okritiskt accepterar produktionsformer som är ägnade att inge starka betänkligheter från djurskyddssynpunkt, bl. a. genom att de framtvingar avvikelser från djurens normala biologiska beteende. Utskottet har förutsatt att en sådan utveckling kan motverkas genom en tillämpning av nu gällande författningar, däri inbegripet lantbruksstyrelsens anvisningar för djurskyddstillsyn. Av betydelse i sammanhanget har också ansetts vara de av riksdagen godkända riktlinjerna för styrning av den storskaliga animalieproduktionen, innefattande bl. a. differentierade avgifter inom äggproduktionen och differentierade pristillägg inom fläskproduktionen. Utöver dessa uttalanden har motionerna i ämnet inte föranlett någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Frågan om styrning av animalieproduktionen behandlas också i motion 2330 av Ingvar Eriksson (m) som anser det vara befogat att utvärdera prisstödets hittillsvarande funktion och effekt. På goda grunder kan antas att det är tid att göra vissa förändringar i systemet. Då bör enligt motionärens mening övervägas ytterligare en nivå – en lägre för antalet levererade svin – förslagsvis på upp till 1 500 svin per besättning. Ändring av pristilläggens storlek bör också i sammanhanget övervägas. System med pristrappa bedöms vara en acceptabel metod. Förslag som syftar till en bättre balans inom animalieproduktionen läggs också fram i motionerna 2331 av Ingvar Eriksson och Bo Arvidson (båda m) och 2332 av Ingvar Eriksson (m) och Lars Ernestam (fp). I den förstnämnda motionen framhålls att försäljning av dräktiga kvigor på export är ett bra sätt att både på kort och litet längre sikt begränsa produktionen. Såväl kvigan med dess förväntade produktion av mjölk som kalven är en betydande produktionsresurs som därmed bortfaller. Det är angeläget att i nuvarande situation göra detta möjligt i ökad utsträckning och få en viss begränsning av såväl mjölk- som köttöverskott. I den senare motionen föreslås att livsmedelskommittén får i uppdrag att särskilt granska möjligheterna att genom världsmarknadsprissättning på fodermedel – spannmål och kraftfoder etc. – göra det möjligt för fläskproduktionen att på internationellt sett konkurrensneutrala villkor öka sin export.

Utskottet vill erinra om att 1983 års livsmedelskommitté har till uppgift att utvärdera de åtgärder för styrning av animalieproduktionen i form av

differentierade avgifter och pristillägg som har tillämpats under senare år. Kommittén skall också överväga möjligheterna att ytterligare differentiera prisstödet till olika kategorier jordbrukare. Kommittén har vidare i uppdrag att analysera konsekvenserna av överproduktionen för konsumenterna och för samhällsekonomin samt att lämna förslag till åtgärder som kan åstadkomma bättre balans mellan produktion och konsumtion. Dessutom skall kommittén överväga produktionsmålets utformning.

Vidare kan nämnas att regeringen i den forskningspolitiska propositionen (1983/84:107 bil. 6) har föreslagit forsknings- och utvecklingsinsatser när det gäller alternativa produktionsformer inom jordbruket och trädgårdsnäringen. Dessa insatser skall genomföras i ett sammanhållet program som avser att skaffa oss ökade och bättre kunskaper om alternativen till dagens produktionsformer. I propositionen framhålls bl. a. att produktionstekniken inom djurhållningen bör inriktas på att minska sjukdomsfrekvensen genom bättre stallmiljöer. Därmed tillgodoses djurskyddet samtidigt som förutsättningar för bättre livsmedelskvalitet skapas. Utskottet har nyligen (JoU 1983/84:30) ställt sig bakom vad i propositionen anförts om de allmänna riktlinjerna för forsknings- och utvecklingsverksamheten inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde.

I sammanhanget kan också nämnas att regeringen har gett lantbruksstyrelsen i uppdrag att utreda utformningen av ett ekonomiskt styrmedel som kan främja förbättrad djurhälsa och djurskydd inom främst svinskötseln.

Något initiativ från riksdagens sida synes mot bakgrund av vad här anförts inte heller i detta fall påkallat av motionerna.

Vad nu sagts gäller också motion 1859 av Bengt Silfverstrand och Egon Jacobsson (båda s) vari yrkas på en reduktion av *fettvaruavgiften* i syfte att befrämja produktutveckling på matfettområdet och en sundare kosthållning.

Även denna fråga faller inom ramen för livsmedelskommitténs arbete. Enligt direktiven skall kommittén beakta konsumenternas intresse av att det finns utrymme för nya produkter och metoder. Den skall också redovisa om förändringar är önskvärda av konsumtionen med hänsyn till folkhälsoaspekter och i så fall vilka möjligheter som finns att påverka konsumtionen och därmed också produktionsinriktningen.

Enligt motion 1852 av Einar Larsson m. fl. (c) bör tillsättas en utredning med uppgift att belysa *jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter* inom bl. a. följande områden: fytokemisk produktion (produktion som bygger på kemisk teknologi som utnyttjar råvaror från växtvärlden), ökad proteinodling, energiproduktion, export av högförädlade livsmedel och alternativ odling.

Utskottet vill erinra om att förutom livsmedelskommittén flera utredningar arbetar eller nyligen har avslutat arbetet med frågor som berörs i motionen. Bland avslutade utredningar kan nämnas utredningen om kemikalieanvändningen och en delutredning om svensk livsmedelsforskning, som

båda är föremål för beredning inom regeringskansliet. I sammanhanget kan vidare nämnas den förra året tillsatta kemikommissionen. Utskottet finner i avvaktan på resultatet av de pågående övervägandena inte motiverat att påkalla någon sådan ytterligare utredning som förordas i motion 1852.

Inte heller *den försöksverksamhet med statliga jordbruk* som förordas i motion 1845 av Börje Hörnlund (c) synes vara ägnad att ge något mera betydande komplement till den information som lämnas genom lantbruksuniversitetets forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område och genom de utredningar i övrigt som företagits på bl. a. rådgivningsområdet. Även denna motion bör därför kunna lämnas utan åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

Införselavgiftsmedel m. m.

1. att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats i fråga om användningen av avgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1984/85 eller har influtit under tidigare regleringsår,

Rörliga krediter

2. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för säsongsmässig lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1984/85 får disponera en rörlig kredit på högst 250 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
3. att riksdagen medger att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen för budgetåret 1984/85 får disponera en rörlig kredit på högst 120 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
4. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för råvarukostnadsutjämning under budgetåret 1984/85 får disponera en rörlig kredit på högst 20 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
5. att riksdagen återkallar medgivandet att Svensk spannmålshandel för handhavande av brödsädsregleringen får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret på högst 35 000 000 kr.,

Den statliga rådgivningen till jordbruket

6. att riksdagen med bifall till regeringen förslag samt med avslag på motionerna 1983/84:2919, 1983/84:2920 och 1983/84:2922 godkänner vad i propositionen anförts i fråga om finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket,
7. att riksdagen lämnar motion 1983/84:2917 utan ytterligare åtgärd,

Utsädeskontroll

8. beträffande *tekniska förändringar i statsplomberingssystemet*
att riksdagen lämnar utan ytterligare åtgärd motionerna 1983/84:2918 i förevarande del och 1983/84:2921 yrkande 3,
9. att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),
10. beträffande *utsädeskontrollens framtida organisation*
att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1983/84:2916, 1983/84:2918 i förevarande del och 1983/84:2921 yrkande 4 godkänner vad utskottet anfört om huvudmannaskapet för utsädeskontrollen och om de riktlinjer i övrigt för organisationen av denna som utskottet har förordat i det föregående,
11. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda sig de förpliktelser som följer av avtalet med Skaraborgs läns hushållningssällskap,

Övriga frågor

12. beträffande *skördeskadeskyddets framtida utformning*
att riksdagen lämnar motion 1983/84:1833 i förevarande del utan ytterligare åtgärd,
13. beträffande *lån med uppskjuten ränta*
att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats,
14. beträffande *spannmålsstärkelse*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1983/84:2921 yrkandena 1 och 2 antar förslaget till lag om ändring i lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område,

Anslagsfrågor

15. att riksdagen till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 212 781 000 kr.,
16. beträffande *tjänst som konsulent för pälsdjursnäringen i Blekinge, m. m.*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1861,
17. att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1983/84:507, 1983/84:1818, 1983/84:2081, 1983/84:2486 yrkande 8 samt 1983/84:2956 yrkande 17 till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 2 968 000 000 kr.,
18. att riksdagen till *Bidrag till permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1984/85 anvisar ett anslag av 1 000 kr.,
19. att riksdagen till *Administration av permanent skördeskadeskydd m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 23 898 000 kr.,
20. beträffande *skördeskadefonden*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1833 i förevarande del,

21. att riksdagen till *Statens utsädeskontroll: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
22. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1983/84:2921 yrkande 5 till *Bidrag till statens utsädeskontroll* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,
23. att riksdagen med ändring av riksdagens tidigare beslut till *Bidrag till djurens hälso- och sjukvård* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 40 470 000 kr.,
24. att riksdagen till *Bidrag till växtförrädlings* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 28 590 000 kr.,
25. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda sig de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal angående bidrag till Norrvikens trädgårdar som nämnts i propositionen,
26. att riksdagen till *Bidrag till Norrvikens trädgårdar* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.,
27. beträffande *utbyggnad av Norrvikens trädgårdar*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2329,

Livsmedelspolitiska frågor

28. beträffande *sockernäringen*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:418, 1983/84:556, 1983/84:843, 1983/84:1831 och 1983/84:2344,
29. beträffande *export av högförrädlade livsmedel m. m.*
att riksdagen lämnar motionerna 1983/84:846, 1983/84:2084 och 1983/84:2119 yrkande 1 utan ytterligare åtgärd,
30. beträffande *animalie- och foderproduktion*
att riksdagen lämnar motionerna 1983/84:1022, 1983/84:2330, 1983/84:2331 och 1983/84:2332 utan ytterligare åtgärd,
31. beträffande *sänkning av fettvaruavgiften*
att riksdagen lämnar motion 1983/84:1859 utan ytterligare åtgärd,
32. beträffande *utredning om jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1852 yrkande 1,
33. beträffande *försöksverksamhet med statliga jordbruk*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1845.

Stockholm den 22 maj 1984

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Margareta Winberg (s), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), John Andersson (vpk), Bengt Kronblad (s), Lennart Brunander (c), Ulf Lönnqvist (s) och Bo Arvidson (m).

Reservationer

1. Den statliga rådgivningen till jordbruket (mom. 6 och 7)

Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp) och Bo Arvidson (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med flera av motionärerna att förslaget om en ökad avgiftsfinansiering av den statliga rådgivningen till jordbruket med 10 milj. kr. innebär en viktig principiell förändring av lantbruksnämndernas verksamhet och rådgivning, som ställer delvis nya krav på verksamhetens inriktning och marknadsföring. Naturligtvis medför detta i så fall omställningsproblem i olika avseenden dels för nämndernas personal, dels för jordbrukarna, som sedan länge kostnadsfritt fått rådgivning av konsulenterna.

Nu föreliggande förslag för finansieringen innebär enligt utskottets mening så stora ingrepp i verksamheten att hittills uppställda mål och riktlinjer helt förändras. Utskottet fruktar att det kommer att uppstå stora svårigheter att bryta ut rådgivningen och särbehandla denna utan starka funktionsstörningar i hela verksamheten. De problem som kan uppstå under en övergångstid har också påtalats av företrädare för lantbruksdirektörerna i en skrivelse till lantbruksstyrelsen. Den uppdelning mot avgiftsbeläggning av viss verksamhet som nu förutsätts ske befaras inte kunna organiseras under den relativt knappa tid som står till nämndernas förfogande.

Utskottet finner dessa invändningar mot ett genomförande fr.o.m. halvårsskiftet 1984 berättigade och anser i likhet med vad som framförts i motion 2922 att den föreslagna organisationsförändringen bör senareläggas ett år. Detta ser utskottet mera som en ändamålsenlig anpassning i anledning av de påtalade problemen än som en principiell invändning gentemot denna del av förhandlingsuppgörelsen.

Mot nu angiven bakgrund bör propositionen i vad den avser finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket avslås. Detta innebär att utskottet ställer sig bakom de yrkanden härom som förts fram i motionerna 2919 (c), 2920 (c) och 2922 (m). Yrkandet i motion 2917 (vpk) blir inte längre aktuellt om riksdagen bifaller utskottets förslag och bör därför avslås.

dels utskottets hemställan under 6 och 7 bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:2919 och 1983/84:2920 samt med bifall till motion 1983/84:2922 avslår regeringens förslag i fråga om finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket,
7. att riksdagen avslår motion 1983/84:2917,

2. Den statliga rådgivningen till jordbruket (mom. 6 och 7)

Einar Larsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med flera av motionärerna att förslaget om en ökad avgiftsfinansiering av den statliga rådgivningen till jordbruket med 10 milj. kr. innebär en viktig principiell förändring av lantbruksnämndernas verksamhet och rådgivning, som ställer delvis nya krav på verksamhetens inriktning och marknadsföring. Naturligtvis medför detta i så fall omställningsproblem i olika avseenden, dels för nämndernas personal samt dels för jordbrukarna, som sedan länge kostnadsfritt fått rådgivning av konsulenterna.

Nu föreliggande förslag för finansieringen innebär enligt utskottets mening så stora ingrepp i verksamheten att hittills uppställda mål och riktlinjer helt förändras. Utskottet fruktar att det kommer att uppstå stora svårigheter att bryta ut rådgivningen och särbehandla denna utan starka funktionsstörningar i hela verksamheten. Bl. a. kan man befara att familj jordbruket, av kostnadsskäl, tvingas avstå från en önskvärd rådgivning och på det sättet riskera att halka efter i utvecklingen.

Mot nu angiven bakgrund bör propositionen i vad den avser finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket avslås. Detta innebär att utskottet ställer sig bakom de yrkanden härom som förts fram i motionerna 2919 (c), 2920 (c) och 2922 (m). Yrkandet i motion 2917 (vpk) blir inte längre aktuellt om riksdagen bifaller utskottets förslag och bör därför avslås.

dels utskottets hemställan under 6 och 7 bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:2919 och 1983/84:2920 samt med anledning av 1983/84:2922 avslår regeringens förslag i fråga om finansieringen av den statliga rådgivningen till jordbruket,
7. att riksdagen avslår motion 1983/84:2917,

3. Lantbruksnämnderna (mom. 15)

Einar Larsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), Lennart Brunander (c) och Bo Arvidson (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Som i" och slutar med "av 212 781 000 kr." – under förutsättning av att riksdagen bifaller reservation 1 eller 2 – bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående avvisat tanken på en ökad avgiftsfinansiering av den statliga rådgivningen till jordbruket. I överensstämmelse härmed förordar utskottet att till Lantbruksnämnderna för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 222 781 000 kr.

dels utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. att riksdagen till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 222 781 000 kr.

4. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (mom. 17)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Bo Arvidson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "För nästa" och på s. 20 slutar med "m. fl. (vpk)" bort ha följande lydelse:

För nästa --- (= utskottet) --- subventioner utgår. Utöver dessa direkta subventioner avses av budgetmedel utgå 435 milj. kr. till låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket. Vidare beräknas 55 milj. kr. i fråga om ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. De totala livsmedelssubventionerna uppgår därmed till ca 3 miljarder kronor.

Utskottet anser att principiella invändningar kan riktas mot en fortsatt livsmedelssubventionering i den omfattning som hittills skett. Erfarenheterna från livsmedelsområdet visar att statsmakterna måste iaktta återhållsamhet med åtgärder syftande till konstlade relationer mellan producent- och konsumentpriser. Gjorda expertutredningar rörande inkomstomfördelningseffekterna av livsmedelssubventionerna visar också att dessa subventioner från fördelningspolitisk synpunkt kan sättas starkt i fråga. Av bl. a. angivna skäl anser utskottet att livsmedelssubventionerna på sikt bör avvecklas.

Önskvärt vore att avvecklingen kunde ske då landets ekonomiska tillväxt är stark och då jordbruksnäringen har en sund ekonomisk utveckling baserad på en god produktionsbalans. Även om sådana förutsättningar inte föreligger f. n. finner utskottet skäl att nu föreslå en ytterligare neddragning av livsmedelssubventionerna. Regeringens beslut att ta bort livsmedelssubventionerna på kött, fläsk och ost fr. o. m. den 1 december förra året medförde en minskning av kostnaderna för ändamålet med 850 milj. kr. för år räknat. I enlighet med vad som föreslås i motion 1818 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) borde livsmedelssubventionerna ha minskats med 1 035 milj. kr. Riksdagen bör i enlighet härmed för nästa budgetår anslå ett belopp som alltså är 185 milj. kr. lägre än det regeringen föreslår. Utskottet har således ansett sig kunna delvis biträda de förslag om minskning av livsmedelssubven-

tionerna som förs fram i motionerna 2081 och 2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) och 2486 av Börje Stensson och Lars Ernestam (båda fp). I överensstämmelse med vad nu anförts avstyrks det yrkande om ökning av subventionerna som läggs fram i motion 507 av Lars Werner m. fl. (vpk).

dels utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1983/84:2081, 1983/84:2486 yrkande 8 och 1983/84:2956 yrkande 17 samt med bifall till motion 1983/84:1818 ävensom med avslag på motion 1983/84:507 till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 2 783 000 000 kr.,

5. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (mom. 17)

Börje Stensson (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "För nästa" och på s. 20 slutar med "m. fl. (vpk)" bort ha följande lydelse:

För nästa --- (= utskottet) --- subventioner utgår.

Utskottet delar den i flera folkpartimotioner uttryckta uppfattningen att det finns bättre sätt att stödja utsatta grupper när levnadskostnaderna stiger än att genomföra höjningar av livsmedelssubventionerna. Framför allt bör höjda barnbidrag och flerbarnstillägg kunna utnyttjas för ändamålet. Detta överensstämmer också med slutsatserna från en rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Inkomstomfördelningseffekter av livsmedelssubventioner (Ds B 1982:7). Livsmedelssubventionerna tillkom i första hand som ett stöd till barnfamiljerna. Senare undersökningar har emellertid visat att bara hälften av stödet verkligen kommer barnfamiljerna till godo. Utskottet föreslår därför att livsmedelssubventionerna minskas med 1 000 milj. kr. i två etapper, hälften den 1 juli 1984 och hälften den 1 januari 1985. Detta innebär att utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 2081 och 2956 yrkande 17 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) och med anledning av motion 2486 av Börje Stensson och Lars Ernestam (båda fp) under anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för nästa budgetår anvisar 1 968 milj. kr. Utskottet är alltså på denna punkt berett att gå längre än vad som förordas i motion 1818 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) när det gäller neddragning av livsmedelssubventionerna. I överensstämmelse med utskottets sålunda redovisade ställningstagande avstyrks i motion 507 av Lars Werner m. fl. (vpk) framfört yrkande om ökning av livsmedelssubventionerna.

dels utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1983/84:1818 och 1983/84:2486 yrkande 8 samt med bifall till

motionerna 1983/84:2081 och 1983/84:2956 yrkande 17 ävensom med avslag på motion 1983/84:507 till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 968 000 000 kr.

6. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (mom. 17)

John Andersson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "För nästa" och på s. 20 slutar med "m. fl. (vpk)" bort ha följande lydelse:

Regeringen beslutade att ta bort livsmedelssubventionerna på kött, fläsk och ost fr. o. m. den 1 december 1983. Sänkningen av livsmedelssubventionerna skedde nästan på dagen ett år efter det att en motsvarande höjning hade skett. Det var i samband med den s.k. momsuppgörelsen som livsmedelssubventionerna höjdes för att lindra verkningarna för utsatta grupper vid den företagna höjningen av mervärdeskatten. Noteras bör, vilket gör den vidtagna sänkningen ur flera aspekter märklig, att höjningen av livsmedelssubventionerna finansierades fullt ut med en höjning av tobaksskatten. Nu har alltså subventionerna sänkts utan att t. ex. barnfamiljerna har kompenserats.

I motion 507 av Lars Werner m. fl. framhålls att man från vänsterpartiet kommunisternas sida under en följd av år fört fram hård kritik mot momsen på mat, som i sin konstruktion som regressiv skatt drabbar dem hårdast som har den minsta disponibla inkomsten, dvs. låginkomsttagare, barnfamiljer, pensionärer och handikappade. Man har också sagt att man, om riksdagen inte är beredd att slopa matmomsen, kan godta att hela effekten av skatten på matpriserna, eller delar därav, kompenseras genom livsmedelssubventioner.

I motionen understryks att vänsterpartiet kommunisterna aldrig kan acceptera åtgärder som sänkning av matsubventioner, samtidigt som mångmiljardbelopp årligen undantas beskattning. Motionärerna hävdar att det från fördelningspolitisk synpunkt finns andra källor att stärka det finansiella läget än att ta bort matsubventioner. Motionen utmynnar i en hemställan om ökning av anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område med 870 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Utskottet kan i allt väsentligt instämma i motionärernas synpunkter och föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag under förevarande punkt med den ändring som betingas av ett bifall till motionärernas förslag. Detta innebär att utskottet avstyrker de förslag om anslagsreduktioner som läggs fram i motionerna 1818 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), 2081 och 2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) samt 2486 av Börje Stensson och Lars Ernestam (båda fp).

dels utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1983/84:507 samt med avslag på motionerna 1983/84:1818, 1983/84:2081, 1983/84:2486 yrkande 8 och 1983/84:2956 yrkande 17, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 3 838 000 000 kr.,

7. Bidrag till statens utsädeskontroll (mom. 22)

Einar Larsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "SUK:s verksamhet" och slutar med "(yrkande 5)" bort ha följande lydelse:

SUK:s verksamhet --- (= utskottet) --- 2 milj. kr. Förslaget innebär att den allmännyttiga verksamheten vid SUK till drygt hälften skall finansieras med höjda avgifter i uppdragsverksamheten. Den allmännyttiga verksamheten omfattar ledningsfunktioner, rådgivning och upplysning, tillsyn av efterlevnad av lagar och förordningar, uppbörd av växtförädlingsavgifter och internationellt samarbete. Man medverkar även i bistandsverksamhet. Det kan knappast anses motiverat att den här typen av uppgifter i fortsättningen skall belasta det statsplomberade utsädet med kostnader. Andelen handelsfört, statsplomberat utsäde har successivt minskat under senare år och uppgår nu till ca 60 % av utsädesbehovet. Det är ett allmänt samhälleligt intresse, liksom ett intresse för jordbruket, att denna andel kan hållas på åtminstone oförändrad nivå. Utskottet föreslår därför att till anslaget F7. Bidrag till statens utsädeskontroll anvisas ett reservationsanslag av 4,5 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

Utskottet tillstyrker i överensstämmelse med det anförda motion 2921 av Einar Larsson m. fl. (c) i vad avser uppräknig av bidragsanslaget med 2,5 milj. kr. utöver regeringens förslag (yrkande 5).

dels utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1983/84:2921 yrkande 5 till *Bidrag till statens utsädeskontroll* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.,

8. Norrvikens trädgårdar (mom. 25 och 27)

Einar Larsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "berett förorda" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ingen erinran mot förslaget att det statliga engagemanget i Norrvikens trädgårdar avvecklas i sin nuvarande form. Som i propositionen

anförts får driften och förvaltningen av trädgårdarna i allt väsentligt anses vara en regional och lokal angelägenhet. Utskottet vill dock understryka att avvecklingen av det statliga engagemanget inte bör innebära att kvalitetskraven på verksamheten vid Norrvikens trädgårdar ställs lägre än som hittills varit fallet. Med hänsyn till de intressen som är knutna till den fortsatta verksamheten och till villkoren i avtalet hade det vidare, enligt utskottets mening, varit naturligt att staten garanterats ett större inflytande i den nybildade stiftelsen än som framgår av avtalet. Utskottet vill härvidlag peka på några av de synpunkter som framförts i motion 2329 av Ulla Ekelund (c) och vill för sin del framhålla det önskvärda i att frågan om visst statligt inflytande över verksamheten blir föremål för fortsatta överväganden. Enligt utskottets mening bör önskemålet om statligt inflytande m. m. kunna tillgodoses t. ex. genom att regeringen får utse en representant i stiftelsens styrelse. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför med anledning av föreliggande regeringsförslag, som i övrigt biträds av utskottet.

I den nyssnämnda motionen 2329 begärs att riksdagen uttalar sig för att den eventuella utbyggnaden i och vid Norrvikens trädgårdar skall ske under största hänsyn till miljön. Enligt utskottets mening bör det ankomma på stiftelsen att i samråd med berörda kommunala och regionala myndigheter lösa hithörande problem under vederbörligt hänsynstagande till miljöns krav. Utskottet, som vill hänvisa till vad utskottet anför rörande statlig styrelserepresentation i stiftelsen, anser att motionen inte påkallar någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

dels utskottets hemställan under 25 och 27 bort ha följande lydelse:

25. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda sig de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal angående bidrag till Norrvikens trädgårdar som förordats i propositionen samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om statlig representation i stiftelsens styrelse,

27. beträffande *utbyggnad av Norrvikens trädgårdar*
att riksdagen lämnar motion 1983/84:2329 utan ytterligare åtgärd,

9. Utredning om jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter (mom. 32)

Einar Larsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet vill" och på s. 27 slutar med "motion 1852" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner liksom motionärerna naturligt att nya aspekter kommer in i bilden när det gäller att bedöma jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter. När man närmare studerar riktlinjerna för livsmedelskommitténs arbete kan man konstatera att ifrågavarande utredning tillsatts från en alltför negativ utgångspunkt. Utskottet anser att de areella näringarna i stället bör

bedömas från den utgångspunkten att de är de näringar som kanske har de bästa utvecklingsmöjligheterna. Det finns inom det konventionella jord- och skogsbruket goda förutsättningar för råvaruproduktion för en fytokemisk industri, produktion av energigrödor, ökad proteinodling för export m. fl. områden. Jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter måste därför också vara utgångspunkter för bedömningarna. En särskild utredning bör få i uppgift att studera ifrågavarande områden. Vid den närmare utformningen av utredningsdirektiven bör de synpunkter som framförs i motion 1852 vara vägledande.

dels utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. beträffande *utredning om jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1983/84:1852 yrkande 1.

Särskilda yttranden

1. Den statliga rådgivningen till jordbruket (mom. 6)

Börje Stensson (fp) anför:

Även om förslaget om ökad avgiftsfinansiering av lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet överensstämmer med vad kommittén för överläggningar om jordbruksprisregleringen lagt fram i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har jag inte ansett mig kunna biträda förslaget.

Som utskottet framhåller får lantbruksnämndernas rådgivning anses utgöra ett av de viktigaste medlen för att främja jordbrukets rationalisering. Det är angeläget att rådgivningen liksom hittills ingår som en integrerad del av de statliga insatserna för rationaliseringen och att alla möjligheter tas till vara när det gäller att samordna och effektivisera verksamheten.

Mot angiven bakgrund förefaller det mig en smula ologiskt att i ett kostnadsmässigt ansträngt skede, då behovet av rådgivningsinsatser starkt ökar, lägga på dem som kanske bäst behöver rådgivningen ytterligare pålagor, som kan leda till att ifrågavarande resurser inte till fullo kan utnyttjas. Jag ämnar därför, om en ökad avgiftsfinansiering kommer till stånd och om så befinns erforderligt, i lämpligt sammanhang återkomma till riksdagen i frågan.

2. Vissa livsmedelspolitiska frågor (mom. 28 och 29)

Einar Larsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), Lennart Brunander (c) och Bo Arvidson (m) anför:

Våren 1983 beslöt riksdagen att sockerbetsarealen skulle omfatta 53 000 ha 1983 och att arealen skall minskas med 500 ha per år till 1985. Därmed avsågs att säkra driften vid samtliga sockerbruk.

Sockernäringskommittén förordade 1982 ett fullt utnyttjande av våra nuvarande sockerbruk och en självförsörjningsgrad vid normalskörd om ca 95 % eller 54 400 ha/årigen. 1985 blir arealen 51 500 ha enligt riksdagsbeslutet 1983. Det finns många skäl som talar för en ökning av arealen till den nivå, 54 400, som sockernäringskommittén våren 1982 föreslog, bl. a. produktionsbalansproblemen inom jordbruket.

Uttalanden från regeringen hösten 1983 om en kraftigt ökad import av socker har väckt berättigad oro hos såväl odlare som hos de anställda vid sockerbruken. Denna oro kommer till starkt uttryck bl. a. i de nu i förevarande sammanhang behandlade motionerna. Enligt vår mening föreligger starka skäl för att riksdagen redan nu skulle ha uttalat sig för en 95-procentig självförsörjningsgrad som riktmärke för vår inhemska sockerproduktion. Med hänsyn till att 1983 års livsmedelskommitté redan i höst framlägger sina överväganden rörande bl. a. produktionsmålet har vi avstått från att nu framställa något yrkande om bifall till de motioner som behandlar sockernäringen.

Vi delar vidare de synpunkter som framförts i flera motioner rörande värdet av en ökad export av högförädlade livsmedel. De åtgärder som hittills vidtagits för att förstärka statens exportråds resurser är visserligen välkomna men alltför otillräckliga. Som exempelvis framhålls i motion 846 (m) är det synnerligen önskvärt att bl. a. ett samlat åtgärdsprogram snarast utformas för ändamålet och att det i samband härmed också företas en undersökning av möjligheterna att vidga förädlingsgraden av produkter från det svenska jordbruket.

Mot bakgrund av att resultatet av livsmedelskommitténs arbete som nyss nämnts kommer att presenteras inom kort har vi funnit det inte heller vara meningsfullt att nu yrka på någon direkt åtgärd från riksdagens sida med anledning av de motioner som tar upp problemen med livsmedelsexporten.